4.2.2026

LAUSUNTOPYYNTÖ (VNS 8/2025 vp)

Neova Oy kiittää mahdollisuudesta antaa asiantuntijalausunto valtioneuvoston selonteosta kansalliseksi energia- ja ilmastostrategiaksi (VNS 8/2025 vp). Tarkastelemme selontekoa erityisesti huoltovarmuuden, investointiympäristön ja teollisuuden kilpailukyvyn sekä maaperän hiilensidonnan ja vapaaehtoisen hiilimarkkinan syntymisedellytysten näkökulmasta.

1. Keskeiset lähtökohdat ja tavoitteet

Neova pitää selonteon lähtökohtaa oikeana: energiajärjestelmän ja ilmastopolitiikan muutosta tulee edistää niin, ettei se heikennä kansalaisten ostovoimaa, lisää maatalouden kustannuksia tai heikennä yritysten kilpailukykyä.

Strategian toimeenpanossa huoltovarmuuden on oltava läpileikkaava kriteeri. Energia- ja ilmastotoimet eivät saa heikentää toimitusvarmuutta tai varautumista tilanteessa, jossa geopoliittiset riskit ja toimitusketjujen häiriöt ovat pysyvä osa toimintaympäristöä.

Lisäksi strategian tulee aidosti mahdollistaa sähköistyminen ja uudet teolliset investoinnit. Ohjauksen ei tule muodostua esteeksi energiankäytön kasvulle, joka liittyy sähköiseen siirtymään ja uuteen teollisuuteen.

EU-vaikuttamisessa Neova korostaa tieteeseen perustuvia ja realistisia LULUCF-laskentasääntöjä, jotta maaperäpäästöt ja nielut ovat vertailukelpoisia ja mahdolliset joustot tai markkinamekanismit luotettavia.

2. Energia- ja ilmastostrategian poliittiset linjaukset

Neova pitää selonteon päälinjoja osin perusteltuina, mutta katsoo, että huoltovarmuuden ja kilpailukyvyn näkökulmaa tulee vahvistaa useissa kohdissa.

Varautuminen tulee kuvata konkreettisina ja todennettavina toimina, ei vain suunnitelmina. Häiriötilanteissa ratkaisevaa on käytännön toimintakyky: kriittiset komponentit, toimitusketjuriskien hallinta ja järjestelmän säädettävyys.

Strategian toimeenpanossa tulee välttää ohjausratkaisuja, jotka nostavat sähkön tai lämmön hintaa tavalla, joka heikentää teollisuuden investointeja tai kotitalouksien ostovoimaa.

Sähköverkon kehittämistä on vietävä eteenpäin tasapainoisesti koko Suomessa. Teollinen kasvu ja vetytalous edellyttävät riittävää verkkoa sekä parempaa säädettävyyttä. Osana varautumista on perusteltua edistää myös paikallisia saarekeratkaisuja.

Lisäksi CHP-tuotannon rooli toimitusvarmuudessa ja säädettävyydessä on syytä tunnistaa. Vihreän siirtymän investointien toteuttaminen edellyttää myös luvituksen sujuvoittamista ja ennakoitavuutta.

NEOVA OY
Yrjönkatu 42, PL 22
40100 Jyväskylä

neova-group.com

Vaihde 020 790 4000
etunimi.sukunimi@neova-group.com
Kotipaikka Jyväskylä
Y-tunnus 0174817-6

NEOVA OY
Yrjönkatu 42, P.O. Box 22
FI-40100 Jyväskylä

neova-group.com

Phone +358 20 790 4000
firstname.lastname@neova-group.com
Reg. Dom. Jyväskylä
VAT FI01748176

Hiilensidonnassa Neova korostaa, että teknisen hiilensidonnan kehittämisessä tulee tavoitella arvoketjujen rakentumista Suomeen. Maatalouden ja maaperäpäästöjen ohjauksessa tulee varmistaa, ettei kotimaisen ruoantuotannon huoltovarmuus vaarannu.

3. Nykytilanne ja arviot politiikkatoimien vaikutuksista

Neova pitää tärkeänä, että vaikutusarviot ohjaavat päätöksentekoa selkeästi ja konkreettisesti. Strategian vaikutukset tulee kuvata erityisesti energian hinnan, teollisuuden kustannusten ja kilpailukyvyn kannalta sekä alueellisesti niillä alueilla, joihin muutos kohdistuu voimakkaimmin.

Investointiympäristön ennakoitavuus on keskeinen tekijä: lupaprosessit, sähköverkon saatavuus ja sääntelyn vakaus ratkaisevat investointien toteutumisen.

Maankäyttösektorin osalta arvioissa tulee tunnistaa LULUCF-laskennan epävarmuudet ja varmistaa EU-vertailtavuus, jotta ohjaus kohdistuu vaikuttaviin toimiin.

4. Strategian seuranta ja raportointi

Neova pitää strategian seurantaa tärkeänä. Seurannan tulee kuitenkin olla enemmän kuin tilannekuvaa: sen tulee tukea strategian korjausliikkeitä ja varmistaa, että valitut politiikkatoimet ovat paitsi tavoitteiden mukaisia myös toimeenpanokelpoisia.

Seurantaan tulee sisällyttää selkeä mittaristo, jolla arvioidaan huoltovarmuuden ja varautumisen tasoa (ei vain suunnitelmia, vaan myös toteutuneita toimia), investointiympäristön toimivuutta (luvitus, sähköverkon saatavuus ja hankkeiden eteneminen) sekä energian hintakehitystä ja kustannusrasitusta kotitalouksille ja yrityksille.

5. Hiilensidonnasta tarkemmin

Talousvaliokunnan pyynnön mukaisesti Neova painottaa lopuksi maaperän hiilensidonnan ja vapaaehtoisen hiilimarkkinan merkitystä.

Markkinaehtoinen kysyntä on hiilensidontahankkeiden elinehto. Suomessa hiilensidontahankkeiden laajamittainen käynnistyminen edellyttää aitoa, markkinaehtoista kysyntää hiilensidontakrediiteille.

Vaikka tutkimusrahoitus ja osittaiset tuet luovat pohjaa, ne eivät yksinään riitä synnyttämään toimivaa vapaaehtoista hiilensidontamarkkinaa.

Nykyiset tukimallit tarjoavat vain osittaista tukea hiilensidontahankkeiden rahoitukselle ja ne eivät näin tarjoa maanomistajille ja hankkeiden toteuttajille mahdollisuutta ansaita investoinneillaan tuottoa. Tämä johtaa vain yksittäisten pilottikohteiden toteutukseen laajan toteutuksen sijaan.

Politiikkatoimien tulee tukea kysynnän syntymistä. Jotta hiilensidontamarkkina saadaan syntymään, politiikkatoimet on suunnattava toimiin, jotka luovat suoraa kysyntää hiilensidontakrediiteille.

Erinomainen esimerkki tällaisesta toimivasta mallista on jakeluvelvoitteen joustomekanismi, jossa polttonesteen jakelijat voivat rahoittaa vaihtoehtoisia

päästövähennystoimia taakanjako- ja maankäyttösektoreilla, mikä luo konkreettisen kysynnän hiilensidontakrediiteille. Jakeluvelvoitteen joustomekanismin kautta syntyvä kysyntä rajautuu hyvin kapeaan sektoriin ja sen lisäksi tarvitaan myös muita hiilensidontakrediittien kysyntää kasvattavia toimia, jotta laajan ja toimivan hiilensidontamarkkinan syntyminen olisi mahdollista.

Vapaaehtoisen hiilimarkkinan synnylle keskeistä on selkeä ja uskottava pelisääntökehikko. Neova esittää, että maaperän hiilensidonnan pysyvyysvaatimus katsotaan täytetyksi CRCF:n aikajänteiden mukaisesti tai vähintään 10 vuoden sitoutumisella, johon liittyy uusimisoptio tai jatkuvuussuunnitelma. Toimivana mallina Neova pitää rakennetta 10+10+10 vuotta.

Neova Oy:n puolesta,

Janina Mackiewicz

Yhteiskuntasuhde- ja viestintäjohtaja
janina.mackiewicz@neova-group.com